СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДИЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 255. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 2. падолиста, 1925. VOL. XXXIII. No. 255. Jersey City, N. J., Monday, November 2. 1925. THREE CENTS

ДЕНЬ ПЕРШОГО ПАДОЛИСТА

СЕ ВЕЛИКЕ НАРОДНЄ СВЯТО, В ЯКОМУ КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ СВЯТКУЄ ПАМЯТЬ ПОЛЯГЛИХ ГЕРОЇВ І СКЛАДАЄ ЖЕРТВУ НЕ НА ЩО ІНШЕ, А ТІЛЬКИ НА НАРОДНЮ ЦІЛЬ, А ПЕРЕДОВСІМ НА НАШИХ ІНВАЛІДІВ І ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ ТА ВИСИЛАЄ ДО РІДНОГО КРАЮ ЧЕРЕЗ: OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Мичел домагається покликання Кулиджа на свідка.

ВАШИНГТОН, 30. жовтня. — Полковник Мичел, поставлений на військовий суд за зломанє дисципліни, якого він допустився публичною критикою федерального заряду справою летництва, заявив перед судом, що він не почувається до вини, і в своїй промові заявив, що думає покликати на суд якo свідків президента Кулиджа й секретаря війни Дейвиса, котрі в своїх промовах до військових кадетів заручували, що жовнір має свободу слова.

ЗАКИДУЮТЬ ОБМАНСТВА БУВШОМУ ОПІКУНОВИ ЧУЖИНЕЦЬКИХ МАЄТКІВ.

НЮ ЙОРК, 30. жовтня. — Велика лава присяжних суддів федерального суду постановила поставити на суд за обманьство полковника Томаса Милера, що був колись опікуном чужинецьких маєтків, сконфіскованих федеральним урядом у час війни, та його 7 помічників.

Милер за добрі хабарі мав помагати Німцям діставати назад забрані федеральним урядом маєтки. Обжаловані з ним товариші се чужинці, що його перекупловали. В аферу вмішані визначні німецькі та швайцарські банкирі. Милер заперечує вину.

НЕДОСТАЧА ВУГЛЯ ДОПІКАЄ ЧЕРЕЗ НАГЛІ МОРОЗИ.

НЮ ЙОРК, 30. жовтня. — Цілу східну частину Злучених Держав навістив справдішний перший день зими. Снiги, які в декотрих околицях доходять до поважної грубости, обнизили температуру так, що приміром Ню Йорк мав нині найзимнійший день в своїй історії.

Через мороз дається тяжко відчувати недостача топлива, яка сильно підорвана вугляним страйком. Всякі харитативні організації були примушені помагати незаможним. Властителі домів дуже неохочі заступати твердий вугіль мягким, бо сторожі їх домів часто не знають, як з тим обходитися. В ріжних сторонах міста були случаї зачадження комірників домів димом, добуваючимся з невміло ведених печий, в яких палено мягким вуглем.

ЯК БУДЕ РОСТИ НЮ ЙОРК?

НЮ ЙОРК, 30. жовтня. — На обіді Американського Статистичного Товариства в сьому місті виступали бесідники з ворожбами про будучий зріст міста Ню Йорку. Один бесідник, високий урядник міського уряду, обрахував, що в році 2000 місто Ню Йорк буде мати близько 12 міліонів душ населення. Представник стейтового департаменту рільництва думав, що місто може дорости до 36 міліонів душ, але тут далі буде мусіло здержати свій ріст, бо не могли би собі доставити їди ні найти приміщення. Бесідники годилися, що Злучені Держави за 75 літ будуть мати 250 міліонів населення.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД ПРОТИ УЧАСТИ СТЕЙТІВ У ВИКОНУВАННЮ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 30. жовтня. — Президент Кулидж заявився проти розділу відвічальности за виконуванє прогибіції межи федеральний і стейтовий уряди, бо на його думку таке подвійне виконуванє закона лишень перешкожає виконуванню. Федеральний уряд стоїть на становищи, що він робить свою роботу справно.

ВІДШКОДОВАННЕ ЗА ОБІЦЯНКУ ЖЕНЯЧКИ.

ГЕКЕНСЕК, Ню Джерзі, 30. жовтня. — Панна Кароліна Когонь, 19-літна дівчина з Вествуду, випозивала від фабриканта Джека Блекстова 18,000 долярів за зломанне обіцянки женитися з нею. В лаві присяжних суддів були три женщини.

НАДГОРОДИ ЗА ГЕРОЙСТВА.

ПИТСБУРГ, ПА., 30. жовтня. — Комісія Геройської Фундації Карнеґі оголосила сьогорічні надгороди за геройські вчинки.

Разом роздано сього року 32 надгороди. Кожда надгорода припадає за вратованнє життя другої людини з нараженнем власного. З надгороджених пятнайцятеро переплатило своє геройство життєм; їх надгороди припали рідні. Межи надгородженнєм є 2 дівчат. Надгороди в більшости случаїв грошеві.

ДІВЧИНА АВТОМОБІЛЕВИМ ЗЛОДІЄМ.

НЮ ЙОРК, 30. жовтня. — Поліція арештувала 23-літну дівчину Джекелин Роджерс, котра мала допуститися 15 автомобілевих крадежий в Ню Йорку й в околиці. Арештована мала признатися на поліції до своїх злочинів та подати, що вона крала на те, аби удержувати себе й свого приятеля. Поліція попала на слід крадежий власне через сього приятеля; коли сей прийшов до одного автомобілевого склепу по решту своїх гроший, які йому належалися за проданий там автомобіль, його арештувала поліція, котру повідомив властитель склепу, а котра досліднла, що проданий автомобіль був викрадений. При ньому поліція найшла лист дівчини, в котрім дівчина писала власне про продаж авта.

ПОХИБКА ВРАТУВАЛА ОБЖАЛОВАНОГО.

ВАШИНГТОН, 30. жовтня. — Перед карним судом ставав тут обжалований за бійку Мурин Тимоті Віліємс. По нарадах лава присяжних суддів вийшла на салю, а й форман встав, щоби виголосити рішенне лави про вину. Лава вся голосувала одноголосно за виною обжалованого, але форман похибнувся і сказав, що обжалований невинний. Форман зараз поправив свою [illegible]

БІЛОРУСЬКИЙ ВЧЕНИЙ У ЛЬВОВІ.

Недавно був у Львові в переїзді за границю ректор білоруського університету в Минську — проф. Пічета. Білоруський вчений спинився у Львові, щоби оглянути тутешні українські бібліотеки та музеї. Білоруському вченому заімпонувало Наукове Товариство ім. Шевченка та його науковий дорібок.

М. и. проф. Пічета відвідав директора Національного Музею — проф. І. Свєнціцького, якого інформував про нові методи навчання на минському університеті.

А треба зазначити, що науковий рівень сього університету, як на пореволюційні відносини, високий. Викладають на ньому поважні білоруські вчені, які колись були розкинені по б. Росії. Не дивниця, що на цей університет продістається теж білоруська молодь з цього боку риської лінії, хоча як тяжко перейти польсько-радянський кордон.

Думаємо, що проф. І. Свєнціцький поділиться інформаціями шан. білоруського вченого з ширшим громадянством.

НОВІ СТРАШНІ ГАЗИ ВИДУМАНІ НІМЦЯМИ.

З німецьких наукових журналів довідуємося, що німецькі учені хеміки видумали нові страшні трійливі гази. Вони називаються: діфеналяімінхльоразін — другий — хльорацетофемоль, третій — діхльоретильсульфід. Кождий з цих трох страшних газів ділає інакше.

Перший в одну мить осліплює на все, другий вбиває моментально, третій унеможливлює все життя як звіринне так ростинне цілого повіту чи міста — куди лиш він переповзне — на протяг довгих шести місяців! Той отже останній газ перевищує своєю жахливою трійливістю всі инші досіль відомі гази і трійливі середники. Та ще й учені, що його видумали, впевняють, що цей газ можна буде ще „улучшити". Ну, ну, кінець світа, тай годі...

ПРОЧ З „МІДЯКАМИ" — КАЖУТЬ ЖЕБРАКИ.

Люде, що дають жебракам малу милостиню, наражуються на те, що можуть набратися встиду у Марсилії (Франція). Там жебраки заложили юнію і ономді на своїх зборах постановили на будуче не приймати меншої милостині, чим 5 сантимів. Свою постанову пояснює юнія жебраків „застрашаючим зростом дороженеі". Резолюцію ухвалили 57 присутних жебраків.

ЗАБОБОН ПРИЧИНОЮ СМЕРТИ.

З Мадриту доносять, що в місцевости Голяда в провінції Понтеведра (Еспанія) замордовано хлопця наслідком страшного забобону. Кров дитини мала привернути здоровля чахотникові. Тіло хлопця закопано в стайні. Вбийника арешт[illegible]

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ В НЮ ЙОРКУ.

З нагоди Першого Падолиста в Ню Йорку в неділю вечір великий концерт в Народньому Домі. (Програма на 2. стороні). Звертається увагу громадянства на сей концерт з уваги на його ціль і се, що там виступлять наші найкрасші сили.

ШАЛЯПІН І ГОРКИЙ.

Славний співак Шаляпін, який тепер перебуває в Біяріц, оповідав одному з париських журналістів такий епізод. За молодих літ оба вони з Горким жили в нужді, а одночасно в приязни. Одного дня стагули в Петербурзі перед комісією музиків, щоб дістатись до опери. Горкого принято, Шаляпіна відкинено. Комісія заявила, що він фальшиво співає; що не знає елементарних основ музики, і що ніколи не зможе бути співаком.

Як довго був Горкий співаком, Шаляпін не сказав. Але пізнійші роки сказали що інше.

ЛЕТУН В КРИМІНАЛІ.

Лавничий суд в Німеччині засудив французького летуна інж. Косте за переступлення приписів про летунство на гривну 5,000 марок, а коли6 її не можна було осягнути, на арешт, числячи один день за кождих 200 марок. Косте, що піднісся до лету Париж-Константинопіль-Багдад впав коло Геленталь в горах „Чорний ліс" і від 16. вересня находився в арешті. В мотивах до присуду подано, що Косте перелетів кордон з виразним наміром літати над німецькою землею і що те, що він знайшовся над німецькою територією рішуче не є випадком. Адвокат Коста заявив в імени свойого клієнта, що приймає кару, але тому, що не має грошей, просить о заміну гривни на арешт, до якого просить зачислити ці дні, які він вже відсидів. Що до решти днів кари Косте просить трибунал, щоб подарувв йому її в дорозі ласки. Суд збереться на осібне засідання, щоб рішити цю справу.

НАЙСТАРШЕ ДЕРЕВО НА СВІТІ.

По перекрою дерева, по скількости та грубости слоїв можна з певною імовірностю означити вік дерева. Дві тисячі літ життя приписують дереву оливному в Мескутіве (Туніс) і на дві тисячі пятьсот літ означують вік т. зв. дерева Гіпократа на острові Кос і на такий сам вік дерево плятану Плятона (Атени), яке має 7 метрів в обводі. Та ті дерева не дорівнюють віком ні повагою зрубаному великанові в Кінґс Рівер (Канада). Його вік оцінюють учені на 4000 літ.

ГРОШІ НА ПРОПАГАНДУ.

Арештовані в Будапешті комуністи зізнали, що Москва висилала до Будапешту 1,500 долярів місячно на цілі пропаганди.

НАРОДНИЙ ДІМ В ЗНЕСІННЮ КОЛО ЛЬВОВА.

Знесіннє — велике село біля Львова. Властиво назвати-6 його можна передмістєм Львова. На периферіях його мешкають здебільша робітники, що працюють по ріжних фабриках і робітнях у Львові. Ядро Знесіння творять селяни, які сильно держаться своєї української народности.

Заходом кількох метких одиниць, тихо, без гомону повстав на Знесінню Народний Дім. В Народньому Домі міститиметься читальня, кооператива, театральна саля і т. і. Якраз тепер ведеться горячкова праця коло введення всіх сих установ в життє.

ДЕ БЕЛЯ КУН?

Про бувшого голову ради народних комісарів на „червоній Мадярщині" в 1918—1919 році, а який остаточно перебрався був до совітської Росії, ходять ріжні чутки. Недавно писали часописи, що він находиться у Відні, що давалоб причину думати, що він веде комуністичну роботу зі своїми сопартійниками на Мадярщині. Але московський кореспондент німецького часопису „Фоссіше Цайтунг" подає, що Беля Кун живе в Москві, якої в останних днях зовсім не покидав. Він сам (кореспондент) стрічає його майже кожного дня.

РОЗКОПКИ В КРИМУ.

Професор петроградського університету Асмоловський відкрив в околиці Сімферополя на Криму людські кости. Біля них лежали кости мамута й носорога. Асмоловський є тої думки, що відкриті ним розкопки належать до найстарших того роду слідів чоловіка.

УРОЖАЙ НА УКРАЇНІ.

Жнива на Україні незвичайно обильні. Такого врожаю, як цього року не було ще, як 1911 року.

Значить голоду нема вже чого страхатися. Та так само як у нас — хісна богато для селянства з того урожаю не буде. Бо збіже дуже подешевіло, а фабричний товар такий же дорогий, як був. І податки докулюють, хоч не так як у нас, бо на Україні податки можна платити і збіжем.

ПОЛЬЩА НЕ ДІСТАЛА МІСЦЯ В РАДІ СОЮЗУ НАРОДІВ.

Повне засідання Союзу Народів вибрано до Ради Союзу отсі держави: Чехи, Еспанію, Уругвай, Бразилію, Бельгію і Швецію. Польща не дістала місця в Раді, хоч так дуже собі цього бажала.

ЛОВЛЯ ОСЕЛЕДЦІВ.

На голяндських побережах розпочалася ловля оселедців, що дала вже дуже гарний вислід. 800 великих рибальських кораблів бере участь в ловлі. З Німеччини і Росії надійшли великі замовлення на оселедці.

Каже, що нова війна в Европі прийде зі сходу.

ЛОНДОН, 30. жовтня. — Бувший премієр і теперішній провідник англійської Партії Праці Джеймс Ремсей Мекданелд вернувся домів з подорожі по Середній Европі.

Репортерам газет, котрі його питались про враження з подорожі, він відповів, що радо витає локарненську угоду, але се тільки початок замирення, бо має прийти замирення тільки Західній Европі, але не зарадить слідуючій европейській війні, яка прийде не із заходу, тільки із сходу, де жадного замирення не тільки не зроблено, але й не пляннується.

Небезпека нової війни в Европі, казав він, близька і вона гряде із сходу, але европейські дипломати її не бачать.

Про Середню Европу сказав, що там панує тепер анархія і фінансова та економічна руїна, яку ще побільшують митові відгороди малих держав і політична неволя. Але і про се, казав, ніхто не думає і тимсамим нічого не робиться проти надходячої нової війни.

ВЕЛИКА РУЇНА В ДАМАСКУ.

ЛОНДОН, 30. жовтня. — З Дамаску, в Сирії, повідомляють, що французьке бомбардованне зруйнувало місто. Кажуть, що згинуло понад 1,000 осіб, а матеріальна шкода виносить яких $10,000,000.

ХОТЯТЬ ПОКИНУТИ ЛІГУ НАРОДІВ.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 30. жовтня. — Двох демократичних послів поставило внесенне в угорському соймі, щоб Угорщина виступила з Ліги Народів з причини, що вона не бере в оборону мадярських меньшостий в Румунії і Чехо-Словаччині. Одначе премієрови графови Бетленови вдалось наклонити їх, щоб відкликали своє внесенне.

ФРАНЦІЯ ВІДКЛИКУЄ СВОГО АМБАСАДОРА.

ПАРИЖ, 30. жовтня. — На домаганне французького міністра закордонних справ Бріянда французьке правительство відкличе свого амбасадора Дешнера у Вашингтоні.

На його місце прийде сенатор Віктор Беранжер, котрий приїздив до Америки з місією Каю.

Дешнерови закидають, що зле інформував своє правительство про становище Америки у справі довгу.

ГРЕКИ РАБУЮТЬ.

ЛОНДОН, 30. жовтня. — Із Софії, столиці Болгарії, повідомляють, що грецьке військо, покидаючи болгарську територію, в розбишацький спосіб ограблювало і нищило нападені села.

ГРЕЦІЯ НАПАЛА НА БОЛГАРІЮ З „ДОМАШНЬОЇ ПОЛІТИКИ".

СОФІЯ, столиця Болгарії, 30. жовтня. — В поінформованих кругах передають, що грецький напад на Болгарію вийшов із грецької „внутрішньої політики".

В Греції тепер ведеться завзята боротьба проти теперішнього републиканського режиму. Воюють проти нього і монархісти і републиканці, які однаково хотять його повалити й установити свою диктатуру.

З уваги на те ґенерал Пангалос уладив напад на Болгарію, щоб сим робом відвернути увагу горожанства від внутрішньої кризи.

Грецькі комуністи і російські большевицькі агенти підпирали Пангалоса в надії, що його авантура не віддалить але приспорить переворот в Греції.

Грецькі монархісти також не дармували й досі не дармують, а ждуть нагоди на свій переворот.

Тепер Пангалосови виправа на Болгарію не повелась і се тільки скріпило комуністів і монархістів, які далі готовляться до перевороту.

Світ може ще дуже скоро почути про новий державний переворот в Греції.

СТРАШИТЬ ПРОТИВНИКІВ.

СОФІЯ, 30. жовтня. — Теперішнє грецьке правительство остерігає своїх противників, що у випадку революції в Греції нападуть на Грецію Югославія (Сербія), яка хоче заняти Солунь (Сальоніки), і на поміч їй прийде у сій виправі Болгарія.

СТРАЙК ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВИКІВ.

ВІДЕНЬ, 30. жовтня. — 90,000 федеральних державних службовиків загрозило урядови страйком від 4-ого падолиста с. р., якщо не сповнить їх домагань. Вони жадають новорічного додатку у висоті півмісячної платні, а по новому році такого додатку що чверть року.

Між службовиками, що обєднались до страйку, належать всякі степені служби, кромі телеграфічних, телефонічних, почтових і зелізничих службовиків.

ГОДЯТЬСЯ.

БЕРЛІН, 29. жовтня. — Німецьке правительство погодилося з польським правительством, що Німеччина не буде вже далі викидати Поляків, а Польща Німців.

МІЛІОНОВІ ОБМАНСТВА В РОСІЇ.

МОСКВА, 29. жовтня. — Голова советської верховної економічної ради Джержинський обжалував богато советських урядовців за обман держави.

Виявилось, що вони перепродали приватним торговцям тканьких виробів вартости $11,000,00, які продавали їх із зарібком на 200% до 300%. Сі урядовці, які продали вироби, яко спільники приватних продавців, старались теж удержати високі ціни на вироби, щоби більше заробити.

Перед судом станугь і урядовці і їх спільники приватні торговці.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

РОСІЯ НЕ МАЄ СУМНІВІВ

Американська преса ще й досі дискутує питанне, на скільки конференція в Локарно поможе до вилічення Европи з її клопотів. Йде подібна дискусія мало не в кождім краю Европи. В польськім соймі до кулаків доходить межи послами підчас дебати над питаннем, чи потвердити Польщі договір з Локарно. Немовби увесь світ згодився в тому, що він не може згодитися, чи конференція в Локарно дала йому користи, чи лищень нову шкоду.

І в цілому світі є нині лишень одна країна, яка має про сю конференцію одну думку, а не дві. Сею країною є Росія. Большевицький уряд се одинокий уряд у світі, який не вагається за Локарно. Він знає, що в Локарно сточено бій, у якому большевики програли.

Очевидно, що большевицькі аґенти поза границями Росії про сю поражку своїх хлібодавців мовчать, гейби води в рот набрали. Неплатні колишні приятелі большевиків говорять про се отверто. Американські большевствуючі тижневики, які час від часу малювалися на червоно, щоби входити за поступових, тепер без обиняків гадкають над большевицькою дипльоматичною глупотою. Вони виразно заявляють, що західна Европа сконсолідувалася, та що вістре сеї нової сили звертається без сумніву проти Росії.

Навіть большевицькі орґани в Москві деколи вириваються з жалями на конференцію в Локарно. Московським Ізвестіям й Правді, приміром, пару разів вирвалися з грудий стогни на сю конференцію та жалі, що мовляв Росія програла, Анґлія виграла. Як саме большевицькі ґазети пояснюють конференцію в Локарно яко побіду Анґлії, се менче важна справа. Важнійше, що Москва сама бачить свою поражку в Локарно.

Декотрих дипльоматів большевицьких конференція в Локарно залякала до того, що вони радять своїм товаришам сидіти низче трави, тихше води. Як рік тому назад Троцький дзвенькав шаблею по Европі, так знова нині Зіновєв пише у своїй Правді: „Світовий мир є нині першою й послідною заповіддю політики комуністичного інтернаціоналу." І певно Зіновєв має більше розуміння, як його платні аґенти в Америці, які ще далі обіцюють поневоленим народам Европи новий похід Москви на визволенне поневолених.

„ПОЧІХАЙ МОСКАЛЯ, А ВИЛІЗЕ ТАТАРИН"

Американський тижневик „Ді Індепендент" помістив в недавнім числі статтю: „Нова Росія й Старі Московські Дороги в Персії". Ся стаття кидає немало світла на повні ненависти до Анґлії голоси большевицької преси з приводу конференції в Локарно.

Стаття пригадує стару політику царської Росії супроти британської імперії. В Азії царі зміряли до того, щоби поширити свою імперію до берегів Індійського океану. До сеї цили стреміли вони дорогою всяких інтриґ, межинародної колотнечі, перекупств, штучно викликуваних повстань та другими випробованими способами Москви. Ся політика довела до того, що передня Азія не була ніколи замирена. Жертвою вічного неспокою народів добилися царі до того, що вся північна Азія опинилася в їх посіданню.

Імперіялістична політика царів була на якийсь час перервана російською революцією з 1917. року. Коли владу в Москві захопили большевики, вони проголосили поневоленим народам світа, що новий московський уряд буде держатися супроти них зовсім нової політики; він буде переводити в життя засаду національного самоозначення: кождий народ має належати до такої держави, до якої він хоче належати. Спершу здавалося, що новий московський уряд справді думає держатися засад, які він голосив. Та се було лишень так довго, поки він, московський уряд, мав руки заняті клопотами на Україні й Кавказі. З хвилею, однак, коли селяни України, Білої Руси й Кавказу були остаточно приборкані та затихли під тяжким московським обцасом, в большевицького уряду повстав старий московський апетит на перські землі, на доступ для Росії до Індійського океану, на пsecurityнованне над народами від Балтійського моря та Ледового Океану по Індію й Амур.

З воскресеннєм старої царської ідеї воскресла й стара царська політика. Певна річ, що Москва не говорить тепер про завойованне народа Персії. Сього не говорив і царський уряд, котрий усе деклямував не про завойованне Перзів, але про визволенне їх з анґлійської неволі. Слідами царів пішли большевики. Тільки, що на місце національного визволення Перзів зпід анґлійського панування, вони вживають притоки визволення персидських селян і робітників з неволі панів і капіталістів. В сей спосіб вони сподіються розбити Перзів на два табори, з котрих один в імя революції виріже другий та передасть Перзію в руки Москви. Розбита нутрішною сваркою Перзія впалаби тоді без труду в московський подолок.

За весь час, коли в Европі сваруться й миряться большевицькі комісарі з анґлійськими міністрами, в Азії йде невпинна боротьба Москви за захопленне Перзії під московську імперію. Боротьбу ведуть большевики на царський лад: інтриґами, цькуваннями, колотнечею, штучно викликуваною революцією. Все йде, як за царських часів. Бо революція Москви не змінила. У Перзії, як і на Україні, як і всюди в світі, почіхай большевика, а найдеш Москаля, почіхай Москаля, а найдеш Татарина (розбишаку чужого добра).

ЗА ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ

Українська територія Курщини й Вороніжчини повинна бути обєднана з Радянською Україною.

Львівське Діло пише:

Недавно подавали ми, що українське населення в межах Совітської Росії, але поза межами Радянської України виносить 6 міліонів 500 тисяч голов. Та це число далеко не повне. Велике число того населення не лише живе компактною масою, але й на областях, що сусідують з Радянською Україною.

Піднесена радянським урядом справа приєднання хоч деяких з тих областей до Радянської України йде дуже черепашно через упертий спротив Москви.

Щоб мати хоч приблизне поняття про розселення Українців поза межами теперішньої Радянської України на сході, треба звернутись до національної статистики 1897 р., хоч вона по свідоцтву всіх українських статистиків, що розроблювали її дані, також зменшувала фактичне число Українців.

Почнемо з сусідних з Україною ґуберній Курської, Вороніжської і Донської Области, яких південно-західні частини становлять дальший тяг суцільної української національної території, яка ще досі лишається в складі Росії.

В Курській ґуб. перепис 1897 р. нарахував 528.778 Українців, що становило 22 проц. всього населення ґубернії. В поодиноких повітах Українці становили: в Грайворонському — 58 проц., Путилівському — 52 проц., Ново-Оскільському — 51 проц., Суджанському — 47,9 проц., Корочанському — 34,3 проц., Рильському — 31 проц., Білгородському — 21,2 проц. По обчисленню проф. С. Рудницького українська етноґрафічна територія Курської ґуб. обнимає просторінь 18.000 кв. кл., з загальним числом населення в 1914 р. до один міліон 300.000, в тім поверх 700.000 Українців, або 55,1 проц.

В Вороніжській ґуб. перепис 1897 р. нарахував 915.883 Українців, що становили 36.2 проц. населення цілої ґуб. В поодиноких повітах Українці становили: в Острогожськім повіті — 90.3 проц., Богучарськім — 81.8 проц., Бірючинськім — 70.2 проц., Валуйськім — 51.6 проц., Павловськім — 42 проц., Коротаєвському — 17 прц., Бобровському — 17 проц., Ново-Хоперському — 16 проц. По обчисленням проф. Рудницького українська етноґрафічна територія в межах Вороніжської ґуб. обнимає простір 31.200 кв. кл., з населенням до 1,700.000, в тім поверх 1,300.000 Українців, або 77.1 проц.

В Донській области перепис 1897 р. нарахував 719.655 Українців, що становило 28.1 прц. населення цілої области. В поодиноких округах Українці становили: в Таганрогському — 61.7 прц., Донецькому — 38.9 прц., Ростовському — 33.6 прц. (на селах без Ростова і Нахічевані — 52 проц.), Сальському — 31 прц. (при 38 прц. Калмиків), Черкаському — 23 прц. (на селах). В решті округів Українці також становлять значний відсоток від 7 до 11 прц.

По обчисленням проф. Рудницького мінімальна українська етноґрафічна територія на области Донського Війска обнимає просторінь 46.000 кв. кл., з населенням до 1,700.000, в тім 975.000 Українців, або 57.3 прц. Коли до Українців зачисляти низових донських козаків, як це роблять деякі етноґрафи і ґеоґрафи, між иншим також Росіяне (Гл. статтю в словнику Брокгауза про Донську Область), то українська національна територія на Области Донського Війска буде обнимати 85.000 кв. кл. просторони, з населенням 2,834.000, в тім 2,180.000 Українців, або 76.9 прц., а на Москалів прийдеться всього 16.2 прц.

Область Війска Донського є тепер скасована, від неї одірвано три північно-східні округи (Другий Донський, Усть-Медведицький і Хоперський, з найменшим числом Українців) і прилучено до новоутвореної Царицинської ґуб., Таганрогський і частина Черкаського округів були прилучені до Донецької ґуб. України, тепер їх відібрано назад, а колишню Область Війска Донського, без згаданих трьох північно-східних округів, влучено до новоутвореного Північно-Кавказського Краю, себ-то злучено в одну адміністративну одиницю з Кубанью, Ставропільщиною, Терщиною і численними автономними республиками кавказських народів, на північних склонах кавказських гір.

З розгляненої тут української території, полишаємо на разі на боці територію на области Донщини, як звязану з українським Передкавказям. Щодо території в межах курської і вороніжської ґуб., то вона разом становить приблизно 50.000 кв. кл., з населенням до три міл. в тім до 2 міл. Українців, або 66 прц. Наскільки йде про абсолютне число українського населення то воно тепер є значно вище. Але в данім випадку діло не в абсолютному числі, а в тім, що українське населення на простороні рівній деяким малим европейським державам, становить **дві третини людности** і замісць бути давно вже прилученим до України, далі лишається в межах Росії, збільшуючи її територію і населення, зменшуючи удільну вагу українського народу і його держави в союзі радянських держав під оглядом політичним і економічним, не говорячи вже про те, що дальше підлягає денаціоналізаційним впливам російської культури.

Ще за часів Центральної Ради, в цілому ряді місцевостей Курщини і Вороніжчини Українці заявляли свою волю про прилучення до України. За большевицького режіму тяга курських і вороніжських Українців до єдности зі своїм національним пнем спинилася. Більшовики, борючись проти „національно-буржуазного" самовизнання України, не могли очевидно брати в рахубу проявів волі українського населення в напрямку тодішньої України. А „самовизначивши" Україну в межах, в яких її застали, зовсім не думали про заокруглення нац. території українського народу.

Чому? Може тому, що населення не домагається? Певно, годі ждати серед населення тих двох окраїнних ґуберній, що були слабо втягнені в сферу загально-українського національного життя, великої національної активности. Тут потрібний вплив в бажанім напрямі з боку більш активної частини національної території, якою є територія Радянської України, а цього впливу майже зовсім не видно.

Та мимо того, тсеж і тепер українське населення Курщини і Вороніжчини від часу до часу піднімає голос про єдність з рештою українського народу. Ось радянські часописи друкують телеграму „Ратау" з Харкова, що до секретаря ВУЦВК. Буценка зявилася делеґація селян с. Коровяків курської ґуб і просила, щоб „їхню волость" приєднати до України, або дати їм землю в мелітопольській і бердянській округах! Буценко мав пообіцяти депутації, що буде порушено перед Москвою клопотання про приєднання курської ґуб. до України.

Ця вістка своїм змістом найкраще характеризує степень національної свідомости коровяківських селян. Поза межі „їхньої волости" вона ще не вийшла. Але приємно сконстатувати, що у Буценка національна думка сягає дальше. Видно, що у Харкові всеж щось думають у справі прилучення українських частин Курщини і Вороніжчини до України, тільки мабуть Москва на це не годиться.

ПІДСТАВА НАШОГО ВІДРОДЖЕННЯ.

(З львівського „Нового Часу")

Передвоєнний розвиток нашого народу в Галичині не йшов рішуче таким правильним ходом, як він відбувався в західноевропейських народів. Національний розвиток Наддністрянщини розпочався романтичним рухом у літературі (за Шашкевича й у 60 рр. XIX в.), перейшов у неменш романтичне політикування (перша справжня політична партія — радикальна — зродилася щойно в 90 рр.) і щойно на кільканадцять літ перед війною зазначився досить слабим і одностороннім рухом на економічнім полі.

Тимчасом західноевропейські народи спирають усі ділянки свого життя, отже й політичне й культурне життя, саме на економічній підставі. Так поступають державні нації, моральним наказом стає таке поступування для недержавних народів. А в тім і поневолені славянські народи, що їх романтизм збудив до життя, лише настільки найшли правильний шлях свого національного розвитку, наскільки вспіли взяти в свої руки своє економічне життя. Ось де в першій мірі причина, що Чехи мають сьогодні свою державу.

Коли инші народи збільшали своє народнє багатство, в Галичині нужда заїдала українських задовжених селян, що знали тільки один рятунок із своєї недолі — еміґрацію до Америки. Не було кому зайнятися на ширшу скалю закроєною обороною організацією, хоча немало було своєрідних галицьких „промисловців", що навіть на крайній нужді нашого селянства робили свої паскудні інтереси. Не було незалежних освічених людей, була тільки урядничa й духовна інтеліґенція, що, задоволена забезпеченням своїх родин, проводила своє рутенсько - філістерське життя на картах, при алькоголі й серед тому подібного забивання часу. Тут і там якийсь щирий демократ-священик робив, що знав, щоб уменшити лихо, але без ширшої організації і його труд часто пропадав даремне.

Надійшла велика світова війна та змела багато й з того невеличкого українського економічного дорібку, котрий удалося, не зважаючи на всі супротивні сили, осягнути перед війною. Під політичним оглядом принесла війна нашій країні стан, гірший від усякого сподіваного стану. Урядничa інтеліґенція не здатна тепер навіть до тої невеликої участи в народнім життю, яку вона брала за австрійських часів. Свою боязливість перед своїм хлібодавцем посуває вона часто так далеко, що боїться передплачувати українську ґазету, купити українську книжку, належати до української інституції тощо.

Щож робити серед страшних обставин нашого теперішнього життя? Чи є який шлях до нашого відродження? Такі питання тиснуться до голови кождого, що призадумається над завтрішним днем нашого народу й нашої країни. І серед ріжних шляхів він спиняється передовсім над одним, найпевнійшим, випробуваним уже, над економічним відродженням свого народу й краю.

В теперішнім часі й серед теперішніх обставин наш національний розвиток повинен піти в цілком противнім напрямку, як ішов перед війною. Те, що перед війною довгі десятиліття цілком занедбувалося, а кільканадцять літ перед війною все таки стояло на останнім місці, а саме — народнє господарство, повинно тепер висунутися на чоло всіх справ, зайняти перше місце, бо тільки широко, вміло й послідовно закроєна діяльність на полі народнього господарства й сотворить так потрібну нам уповні незалежну інтеліґенцію й стане підставою усіх инших ділянок нашого життя, як політики, зокрема культури, поминаючи вже те, яке значіння малаб ця акція для скріплення й орґанізації українського елементу по містах. Міста-ж, а не села, рішають тепер про будучину нації.

Зворот у напрямку зрозуміння ваги доброї орґанізації народнього господарства вже зазначився у нас засновуванням поважного числа кооператив. Це може одинока безумовно радісна позиція в білянсі цілости нашого теперішнього життя. Та будучи хочаб якою радісною вона все таки не відповідає потребам теперішнього моменту, — головно за мало виказуючи зрозуміння тих вищих цілей, котрих наш народ мусить вимагати від кооператив. Причина сього поперше в страшнім пониженні моральних основ серед повоєнного громадянства, а далі в малім числі людей, що з ідейних понук посвятилисяб кооперації й малиб до цього вповні вимагану освіту. Тому доплив освічених ідейних робітників з укінченою експортівкою, торговельною академією чи однорічним торговельним курсом до кооператив мусить бути дуже пожаданий і відбитися додатно на їх дальшім розвитку.

Признаючи вищість кооперативній ідеї під умовою, що вона не заплямить своєї ідейної чистоти, все таки не можна легковажити приватної ініціятиви. Як характерність людини вимагає згідности думки слова й діла, те саме треба приложити й до кооперативної ідеї чи приватної ініціятиви. Поминаючи вже обставину, що рухливости приватної ініціятиви ніколи не дорівнює жадне збірне тіло зі збірною волею, тільки кооперативу з великими ідейними цілями можна поставити вище над підприємство приватної ініціятиви. Колиж приватний підприємець зуміє погодити поміркованість власного зиску з такимиж цілями, яких вимагаємо від кооперативи, тоді приватне підприємство стає такою самою цінністю в економічнім життю народу, як добра кооператива, а далеко вартіснійшою, ніж зла кооператива. Колиж узяти під увагу повну пролетаризацію нашого народу й тим самим недостачу ґрунту під більший зріст приватного капіталу, сварки на тему: кооператива чи приватна ініціятива виходять передчасні, коли не смішні. Досі зроблено так мало, а треба зробити ще так багато, що навіть дискусія на цю тему непожадана.

Усякий поступ це діло одиниць, що вибиваються розумом, ініціятивою й енерґією, а маса або помагає або перешкоджає ініціяторам і каменярям. Так само успішний розвиток усякого діла вимагає того, щоби був специялістом той, хто за діло береться. Слабі наші здобутки дотеперішнього економічного розвитку в першій мірі викликані недостачею спеціялістів. Тому з радістю треба привитати орґанізацію зачатків будучих фахових сил на цім полі в формі зїзду експортівців і абсольвентів однорічних торговельних курсів та торговельних академій. В 1868 р. головно гурток студентів університету довів до заложення тов. Просвіта з її сьогоднішнім розростом. Хай же й згаданий зїзд доведе щасливо до Українського Товариства народнього господарства, яке то товариство зайнялоб те місце, котре призначене економічному життю нашої країни у відродженню нашого народу.

Тому, не зражаючися нічим, хай молоді кандидати на будучих так дуже нам потрібних фахових економістів беруться з завзяттям і посвятою за справу, не забуваючи на Франкові слова:

У роскоші любови і бажання
В братерстві, у надії, у змаганні
До вищих чистих цілей є ваш [рай.

М. С—н.

Василь Атаманюк.

НАС ТАК БАГАТО...

Нас так багато, ми такі ріжні,
Такі далекі і чужі;
Думки одні — діла розбіжні,
І кожен сам, кожен собі,
Як ті собаки сторожі...
Такі ми ріжні... Такі ми ріжні...

Ми прагнем далечі, просторів,
І топчемося на межі...
Такі безпутні ми, аж хворі,
Дрібязкові такі, такі...
За нитку підем на ножі,
А прагнем далечі, просторів!

Нас вабить правда, щастя, воля,
І дружба і любов,
Але наш дух, як парасоля,
Кидає тінь на те добро
І ми жремося знов і знов...
А вабить щастя нас і воля!

Ми хочем щироcти і віри,
Ми прагнем єдности у нас,
А всіж пявки ми і вампіри,
Що все для себе, не для нас,
І друга продаємо сто раз —
І хочем щирости і віри.

І як це й я, і я отут!
Цеж сміх, розпука і наруга!
Проклятий кут! Злощасний кут!
Чиж люд цей пута не гнітуть,
Чи не печуть людського духа?
І як отут знайду я друга?!...
І як це й я, і я отут!

СВЯТО ПРОГОЛОШЕННЯ ДЕРЖАВНОСТИ УКР. НАРОДНЬОЇ ЗАХІДНЬОЇ РЕСПУБЛИКИ В НЮ ЙОРКУ.

ПРОГРАМА СВЯТОЧНОГО КОНЦЕРТУ

при співучасти „Українського Національного Хору" в Ню Йорку", пані П. Троїцької, Л. Ординської, Др. Л. Цегельського, пп. Н. Карлаша, Г. Павловського, Л. Троїцького, П. Ординського, В. С. Чосника, К. Щита, В. Зібера і В. Андрієвського, що відбудеться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 1-го ПАДОЛИСТА, 1925 РОКУ.

В САЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО ДОМУ, ПРИ 217-219 ІСТ 6-тій ВУЛИЦИ:

І-ша ЧАСТЬ:

1. „Гей не дивуйте, добрі люде", аранж. п. Н. Карлаша .... „Український Національний Хор в Ню Йорку"
2. Святочна промова .... Др. Л. Цегельський
3. „Бажанне дівчини", Шопена, сопранове сольо .... пані Л. Троїцька
4. „Та болять ручки, та болять ніжки", А. Кошиця, відспівають пп. Г. Павловський, П. Ординський, К. Щит і В. Андрієвський.
5. „Air", J. S. Bach .... Збірка укр. пісень, аранж. п. В. С. Чосника .... п. В. С. Чосник, студент Нюйорського Каледжу
6. „Шалійте, шалійте", Вахнянина .... „Український Національний Хор в Ню Йорку"

ІІ-га ЧАСТЬ:

7. „Забудь мене", К. Стеценка .... „Думка", Степового, соля тенорові .... п. К. Троїцький
8. „Пливе човен", М. Лисенка .... „Ой на гору козак воду носить", М. Лисенка .... відспівають: п. П. Троїцька і п. Л. Ординська
9. „Гопак", Мисорського, аранж. Рахманінова, п. В. Сібер
10. „Думка про Морозенка", М. Лисенка .... „Вітер віє" .... п. П. Ординський
11. „Чогось мені трудно", М. Лисенка, тріо, відспівають: .... пп. В. Андрієвський, К. Щит і Г. Павловський
12. Молитва „Боже любий нарід", Глинки .... „Український Національний Хор в Ню Йорку"

Закінчення: „Український Національний Гимн" .... „Український Національний Хор в Ню Йорку"

Хорові точки виконує новозасноване співацьке товариство „Український Національний Хор в Ню Йорку" під дірігентурою п. Н. КАРЛАША. — Фортепіяновий провід веде п. В. Зібер.

Початок точно година 8-ма вечером.

Стрій святочний або народний.

Підчас продукції двері салі рішучо замкнені. Між першою а другою частю 25 мінут перерви. Просимо родичів звертати увагу на діти.

[illegible]

254

ЗОЛОТА КНИГА

Ювилейної Кампанії Українського Н. Союза

ВІД 10 ДО 20 НОВИХ ЧЛЕНІВ ЗОРГАНІЗУВАЛИ:

(Продовження).

Братство св. Петра і Павла, від. 102. У. Н. Союза в Клівленд, О., зорг. 16 повнолітних і 4 дітий — разом 20.

Се є відділ старий з перед реформи. Найстаршим членом в тім відділі є Іван Піх з Ляшок Мурованих, пов. Ст. Самбір, Гал., що приступив в марті 1904 р. Є однак й ще старші Союзовці, котрі прийшли там з переступними листами пізнійше. Се оден з найбільших відділів в стейті Огайо. Має тепер 134 повнолітних членів і 104 дітий під управою: Йосифа Сенчини предсідателя, Миколи Буська секретаря і Мафтея Притуляка касієра.

В Ювилейній Кампанії відзначились:

Микола Бусько, секретар, зорг. 9-ох, Микола Шубака 5-ох, Анна Стадник 1-го і Константин Стадник 1-го.

—o—

Братство св. Тройці, від. 320. У. Н. Союза в Балтімор, Мд., зорг. 15 повнолітних і 12 дітий — разом 27.

Братство св. Тройці належить також до найстарших відділів в організації, а до реформи ще й до найслабших. З членів основателів нема вже нікого. При реформі мало-що зовсім не зник, бо остався тільки уряд, а з того дотепер тільки тодішний секретар Михайло Дмитрів, род. з Побуч, Золочів, Гал. Після введення реформи в січни 1915 р. відділ сей прислав до головної управи таку нотатку: „Через непорозуміння нової системи і неохоти плачення після віку, всі члени відступили, але відділу нерозвязуйте бо нас трох остаєся на далі. З вірою в красшу будучність нашої організації. Підписано: Яків Семенків предсідатель, Михайло Дмитрів секретар і Олекса Івахів касієр. Щойно в послідних роках відділ зачав розвиватися і днесь має 45 повнолітних та 32 дітий під здібною управою Петра Мармаша предсідателя, Йосифа Приймака секретаря і Василя Байди касієра.

В Ювилейній Кампанії відзначились:

Йосиф Приймак, секретар, род. Олшко, Золочів, Галичина, зорг. 14 повнолітних і 12 дітий. Юліян Дипський 1-го.

—o—

Братство св. Івана Хрестителя, від. 292. У. Н. Союза в Дітройт, Міш., зорг. 15 повнолітних і 10 дітий — разом 25.

Се Братство було засноване дня 21. падолиста 1910 р., з 17 членів під проводом: о. Михайла Лукавського, Івана Салагуба і Антона Курило. З членів основателів перебувають там ще Григорій Трухин і Теодор Титар. Є ще й много старші члени, які однак прийшли з переступними листами пізнійше. Тепер всіх членів є 165, в тім 112 повнолітних і 53 дітий під управою: Дмитра Запотічного як предсідателя, Петра Кізел як секретаря і Теодора Медвідь як касієра.

В Ювилейній Кампанії відзначились:

Петро Кізел, секретар, род. Рудники, Жидачів, Галичина, зорг. 11 повнолітних і 10 дітий. Дмитро Запотічний 3-ох і Теодор Медвідь 2-ох.

—o—

Братство св. О. Николая, від. 369. У. Н. Союза в Палмертон, Па., зорг. 15 повнолітних і 6 дітий — разом 21.

Сей відділ заложили Сенько Зварич, Григорій Мак і Іван Лисогір дня 20. вересня 1913 р., з 26 членів основателів, з котрих ще днесь в тім відділі перебуває Юрій Пукас, род. з Соколівки, пов. Турка в Галичині. Тепер в тім відділі є 92 повнолітних членів і 74 дітий — разом 166 всіх обезпечених в У. Н. Союзі, під управою уряду: Ігнатій Климишин предсідатель, Михайло Куба секретар і Михайло Марців касієр.

В Ювилейній Кампанії відзначились:

Ігнатій Климишин. **Михайло Куба.**

Михайло Куба, секретар, род. з Соколиків, пов. Турка, Гал., зорг. 13-ро повноліт. і 6 дітий.
Ігнатій Климишин, предсідатель, род. Сівка Калуська, Калуш, Гал., зорг. 8-ро.

—o—

Братство св. Михаїла, від. 85. У. Н. Союза в Гейзелтон, Па., зорг. 15 повнолітних і 5 дітий — разом 20.

Братство св. Михаїла, від. 85. У. Н. Союза, в часі реформи в 1914—1915 р. мав 206 повнолітних членів. Був отже більший як котрий небудь відділ тепер. Реформа заскочила його найменче приготованого з залеглим довгом до гол. каси за розмет з кількох попередних місяців. З приняттем реформи треба було не лиш зачати платити вкладки після літ членів, але й сейчас вирівнати залеглі довги сягаючі поважної суми. Намовити членів, щоби відкавалися звернути старий довг тай стали платити більші вкладки після літ, показалося річею дуже тяжкою. По довгих короводах і заходах зі сторони місцевих і головних урядників, відділ сей зреорганізовано по чім, з 206 членів осталося 16 таких, що довги свої вирівнали і стали платити точно після літ. Відступили всі старі члени основателі, а осталися молодші, що прийшли з переступними листами для котрих плачення після літ не робило великої ріжниці, а і з тих до кількох місяців лишилося тільки пятьох, а до днесь з тих часів в тім відділі перебуває Онуфрій Шараварко, род. з Устеяка, Заліщики, Галичина, членом в тім відділі від 25. мая 1908 р. Аж до гарисбурської конвенції відділ сей знаходився стало під знаком питання бути-чи-небути, під грозою можливости розвязання задля невистарчаючого числа членів. В тім часі прийшло кілька молодих і енергічних членів з переступними листами і нові зачали прибувати. Днесь відділ має 66 повнолітних і 48 дітий — разом 114 під активним проводом Онуфрія Шараварка як предсідателя, Онуфрія Костюка як секретаря і Василя Мадея як касієра. Активність, яку сей відділ виказує в послідних часах, каже надіятися, що в недалекій будучности він знов дійде до давної величини. З осібна на кредит д. Онуфрія Шараварка, предсідателя того відділу і найстаршого в нім члена а заразом предсідателя головної контрольної комісії У. Н. Союза треба признати, що хоч невдалося йому вдержати цілости відділу з перед реформи, всеж таки його заходам і відданости організації належить завдячувати хоч повільний, але сталий поворот відділу до давного стану. Не без того, що на такий теперішний стан річи немало впливає щасливий добір Онуфріїв в уряді, котрі для добра організації ідуть „рука в руку", так як секретар того відділу д. Онуфрій Костюк належить до найздібнійших діловодчиків в організації.

В Ювилейній Кампанії відзначились:

Онуфрій Костюк, секретар, род. Устечко, Заліщики, Гал., зорг. 11 повнолітних і 5 дітий, Онуфрій Шараварко 3-ох і Микола Війтишин 1-го.

—o—

Сестрицтво Рождества Пресв. Богородиці, від. 216. У. Н. Союза в Вест Пулман, Ілл., зорг. 15 нових членкинь.

Під проводом п.п. Теклі Янсевич, Анни Олещук і Катерини Семчишин назване Сестрицтво було засноване дня 14-го вересня 1919 р. і днесь має 40 членкинь. Характеристичним є факт, що тоє Сестрицтво отримало своє число 216 по розвязанім після реформи Сестрицтві того самого імени і з таким самим числом членькинь в Гейзелтон, Па. В маленькім числі жіночих відділів в організації, яке вказує на загальний брак зрозуміння потреби організації в українського жіноцтва в Америці, який то брак є й великою колодою для мужів Українців, Сестрицтво се ярко відбивається на ниві організаційній своєю солідною організаційною роботою в користь своїх родин і всеї організації. Днесь тим Сестрицтвом управляють: Текля Янсевич як предсідателька, Анна Олещук як секретарка і Марія Карплюк як касієрка.

В Ювилейній Кампанії відзначилася:

Анна Олещук, секретарка, род. Холоїв, Радехів, Гал., зорг. 15 нових членів.

(Дальше буде)

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ, А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ [illegible]

ПОДОРОЖ РОБЕРТА ДЕ ЛЯ САЛЯ.

(З історії Америки).

Поміж відкривцями Америки Роберт Де Ля Саль заслужив собі місце в історії чи не перше зараз після самого Колюмба. Після того, як той відкрив істнування „нового світа", білі люди з Европи не зараз почали його заселювати, а коли почалося перше поселення, то й то над берегами атлянтійського океану. Величезні простори Америки були тоді зовсім невідомі ні Европі ні першим европейським кольоністам і в глибину краю вони не запускалися. Раз тому, що місця над берегами моря і так було богато для невеличкої горстки імігрантів, та й запускатися в нетри нової дикої країни було дуже небезпечно. Індіяне, які тоді були одинокими мешканцями Америки, — та й то не постійними, бо переходили з місця на місце — не дуже радо дивилися на нових пришельців і хто відбився за далеко від сталих прибережних осель, міг кожної хвилі переплатити свою смілість життям. З часом невеличкі початкові кольонії стали набирати все більшого значіння з приростом населення, та й ще тому, що деякі кольонії завели живу торговлю з Індіянами, вимінюючи всякий не не дуже то вартісний крам на шкіри та инший товар. Европейські уряди, які з початку не звертали уваги або не доцінювали ваги американських кольоній, зі зростом сих послідних почали робити заходи, щоби розширити свої впливи на як найбільший шмат ще ніким не зайнятої країни. В тих часах вистарчило, щоби хтось в імя якоїсь з европейських держав зайняв ще ніким не зайняту частину краю, і вона вже числилася за тою державою. Богато сміливих людий, щоби добитися слави, почестей, богацтва і значіння, рушило з Европи в Америку з тим, щоби відкрити незнані ще доси краї та зайняти їх для своєї держави. Один з перших і найбільш енергійних був Роберт Де Ля Саль. Лясаль вродився в 1643 році в місцевости Руан у Франції. Син богатих та знатних батьків одержав як на ті часи дуже гарне образовання в найкращих тодішних школах Европи. Батьки призначили його для науки богословія і духовної карієри, але охота до пригод і подорожів в нього переважала і вже в двайцять-шестім році життя Лясаль вибрався з Франції в Канаду, звідки думав відкрити дорогу до Індій та Китаю. Йому здавалося, як і всім людям того часу, що американський континент не широкий та що вистарчить від Великих Озер пройти пару десятків миль, щоби дістатися до другого моря, а через нього до Індії і Китаю. Крім того Лясаль хотів розслідити незнані ще доси краї північної Америки та прилучити їх до французької держави, а собі роздобути майна торговлею з Індіянами. Він вже знав про відкриття Маркетом вливу ріки Місісіпі, яка після завідомлень Маркета вливалася до Мексиканського Заливу. Після одержання цеї вістки, в Лясаля зродилося бажання розслідити цілу ріку Місісіпі. За порадою тогочасного губернатора Канади Фронтенека (Канада в той час належала до Франції) вдався Лясаль зі своїми проєктами до французького короля Людвіка Чотирнайцятого.

На дворі французького короля стрінули його дуже прихильно. Король дав йому повновласти та гроші і Лясаль повернув в Америку. Розсліди пороблені ним над озерами Онтаріо примусили його звернутися за дальшою королівською допомогою. Король був вдоволений вислідами праці Лясаля і надилив його ще більшими повновластями та грошевими засобами, для роблення дальших дослідів та відкрить.

В 1679 році почав Лясаль свою велику експедицію на полудневий захід з цілью обслідувати водяні дороги Америки. В цій новій подорожі він основно прослідив озеро Ірі, Ніяґару, Сент-Клер, пролив, який він назвав Детройтом, озера Юрон, Мишиґен та ріку Илинойс. Звірини на берегах, та риби в ріках і озерах було подостатком, так що недостатків його експедиція не знала. Індіяне по дорозі вели себе дружно і особливо приязнь індіянських жінок Лясаль приєднав собі металевою посудою, якої вони ще не бачили.

В новій виправі початій 1680 році Лясаль відкрив ріку Огайо, а на протязі двох дальших років пройшов майже цілу ріку Місісіпі, за виїмком її найнижчого бігу. Всю ново-відкриту країну на захід від Місісіпі (в троє більшу тодішної Франції) Лясаль заняв від імени французького короля Луї Чотирнайцятого для Франції і назвав її в честь короля Луізіяною. Зайняття було чисто номінальне, бо Французи ще не зараз почали осідати на своїх нових кольоніях, та всеж, коли Лясаль вернувся у Францію, його приймали з великими почестями.

Не довго відпочивав Лясаль дома. Таки того самого року почав збирати охочих людий на нову виправу, цим разом з цілью найти гирло ріки Місісіпі. Охотників не бракувало, але здебільша це були авантюристи всякого рода і типу, які дивилися за легкою наживою. З залогою з 280 чоловіка, на чотирох кораблях, пустився Лясаль в дорогу.

Виправа причалила до берегів в Мексиканському заливі, та за далеко на захід. Скоро часть його залоги збунтувалася і відїхала до Франції. З оставшою залогою на невеличкому корабли, пустився Лясаль в дальшу дорогу, та замісць на Місісіпі, попав на ріку Колорадо, де вона вливається в море. Та й послідний корабель розбився, а з ним розбилися надії на поворот у Францію тою самою дорогою, як прибув.

Лясаль рішив вертати в Францію через Канаду, значить пройти мало не всю Америку з півдня на північ. До сеї незвичайно трудної подорожі він вибрав лише дванайцять людий з поміж оставших, які на його думку були ще найбільш певними. Та не судилося Лясалеви дійти до Канади. По двох місяцях тяжкої подорожі, двох із його товаришів подорожі застрілили його з засідки, боячись майбутньої кари за убійство Лясалевого сестрінця та ще других двох членів виправи. Погиб Лясаль в 1687 році десь на території теперішного стейту Тексас.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛ. Тов. „Любов", від. 302, повідомляє усіх своїх членів і членкинь, що місячний мітинґ відбудеться дня 8-го падолиста, о годині 2-ій пополудни точно. Обовязком кождого члена явитись на сей мітинґ бо суть важні справи, а також привести зі собою своїх знакомих, котрі хотіли би стати членами нашого Товариства. Кождий член повинен також записати свої діти до молодечого відділу; приймаємо без вступного. Просимо тих Українців, котрі читають ґазету Свободу і живуть в місті, а хотілиб стати членами як Тов. так і Союза, або знають своїх сусідів адресу, просимо подати їх адреси, так щоби секретар нашого відділу міг їх відвідати і подати їм близші інофрмації про Тов. Любов і його роботу в нашім місті. Пишіть по близші інофрмації на адресу секретаря: Ukrainian Nat'l. Ass'n., Loge „Love", 222 N. Lorena St., Los Angeles, Calif.

ДЕСЛОДЖ, МО. Бр. св. Благовіщення, від. 50, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що мітинґ відбудеться в неділю, 8. падолиста зараз по Службі Божій в гали парафіяльній. Щоби всі члени прийшли на мітинґ, а не передавали місячних вкладок через других членів. Проситься, і тих членів, що суть по других плейсах, щоби свої місячні вкладки присилали на час, бо Братство неможе платити вкладок за членів більше як один місяць, бо запомогова каса есть на запомогу членам. Котрий член не буде на мітинґу заплатить кару 50 ц., а урядник 1.00. — Павло Голдак, предс.; Йосиф Греськів, секр.; Н. Паращак, касієр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Від. 204 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться 4. падолиста с. р. в Січовім льокали, 77 St. Mark's Pl. Кождий член має явитися на зборах і вирівнати членські вкладки. Також буде приниматися нових членів, які бажають приступити до Укр. Нар. Союза, як рівнож членів з переступними листами. — М. Близнак, секретар.

З ОБЄДНАННЯ.

(Докінчення).

Реферати:

Справа Світової Вистави в Филаделфії.

М. Дармограй подає, що згідно з ухвалою екзекутиви були відпоручники Обєднання в референта Головного Комітету Виставого і там провірили справу евентуальної участи Українців у виставі.

Якщоби ми хотіли взяти місце в американськім павільоні, то требаби за него заплатити $8.500. Якщоби ми хотіли самі ставити будинок, то треба заплатити за саму площу $5.800. Референт був тої думки, що найкраще булоби поставити хату в українськім стилю.

Тяжко означити кошти будови української хати, одначе після засягнених інформацій площа хати і урядження виносилиби $20.000.

Штоґрин: Ми не потребуємо будувати дорогої палати, а звичайну сільську хату, криту соломою.

Титанич: Навіть якби $20.000 та хата коштувала, то колиби це діло повести як слід, то можна покрити кошти і зискати морально, бо це бувби розголос для українського імени.

Др. Мишуга: То всьо красно, що ми розбираємо, кілько та вистава чи там хата буде нас коштувати, але по правді ми не йдемо по правильній дорозі. Обєднання може тільки морально поперти справу вистави, а не може анґажуватися в ніяку фінансову операцію, бо це булоби противне статутови. А до того ми не маємо грошей на такі справи. Ми не можемо перебирати ніяких фінансових зобовязань, ніякого ризика. Як що знайдеться певна група людий, яка схотілаби перебрати фінансовання вистави, хочби з огляду на евентуальний зиск, ми повинні таку ґрупу після нашої спромоги поперти.

Грицей: Я чув, що в Ню Йорку має бути група людий, яка хоче перебрати виставу на свій риск. Обєднання моглоби використати виставу і для політичної пропаґанди через брошури, книжки, мапи і т. п., які можна роздавати оглядачам вистави.

Лесюк: На початок не треба більше як $10.000. За $3.000 можна збудувати хату. Найкраще можнаби розвязати ту справу в цей спосіб, щоби ще до відкриття вистави зорґанізувати для тої ціли кооперативу, якa перебралаби по виставі майно з павільоном та всі замовлення на вироби. Ми будемо мати на виставі тільки взори, а потім треба буде виробляти. Всі замовлення на наші ручні вироби будуть виконуватися в краю, або на еміґрації. В той спосіб можна мати виставу українських виробів, зробити самому бизнес і допомогти краеви і дати заробіток соткам наших людий. Наші ручні вироби в Америці підробляють і продають за велику ціну як російські вироби. Бесідник предложив оригінальні письма та оферти з краю і еміґрації на наші вироби та представив на числах, як можна зробити бизнес та піднести домашний промисл в краю, якщоби захопити для него американський ринок.

Др. Мишуга: Констатую, що всі ми згідні що до цего, що добреби було, якщоби ми могли взяти участь у виставі, що Обєднання не має фондів на ту справу, та що переведення того вимагає поставлення справи на бизнесовій стопі. Значить, нам треба зорґанізувати гурт українських бизнесменів і тих, що заінтересовані в виставі, а вони повинні зложити фонди і взяти виставу в свої руки. Обєднання може мати надзір. Для переведення цего пропоную покликати в життя виставовий комітет з таких членів: Дармограй, Ядловський, Грицей, Лесюк, Штоґрин, о. Сполітакевич, О. Кульчицький.

Принято і на тім закінчено справу вистави.

Внесення і запити:

Д-р Мишуга: Через виїзд о. Ваня і резиґнації є опорожнених кілька місць в Виконавчім Комітеті. Думаю, що їх треба доповнити через кооптовання нових членів.

Штоґрин: Вношу, щоби на місце о. Ґурянського і о. Ваня покликати до Виконавчого Комітету о. мітрата д-ра Жука і о. М. Струтинського.

Ѳ. Ревюк: Вношу, щоби до контрольної комісії Обєднання покликати М. Воробця і О. Кульчицького.

Оба внесення принято. Інтересовані уряд приняли.

о. Струтинський: Тридоляровий народний податок за великий. Чи не булоби краще зменшити його на одного доляра на рік. Принаймні для жінок і малолітних.

Сокальчук: Конгрес ухвалив тридоляровий податок і ми не повинні від того відступати. Ті що не платять не зложать рівнож і доляра. Обєднання поступає з року на рік. Чим воно краще розвивається тим більше притягає до себе нових людий. Думаю, що булоби добре, колиби Обєднання іменувало на округи відповідних орґанізаторів для акції допомоги для старого краю. Такий орґанізатор зрушивби людий по місцях, а якби був добрий бесідник то зібравби на покриття своїх видатків а рівнож і на край.

о. Сполітакевич: Думка добра, але тяжка до переведення. Ми бачимо як то тяжко стягнути тепер нарід на віча чи збори.

Штоґрин: Знаю то діло добре, бо я орґанізував сиротинські комітети. Як довго чоловік був в громаді так довго істнував комітет, а виїхав з громади, по комітеті. Такий орґанізатор не збере навіть на покриття коштів дороги і життя.

Ревюк: Вношу, щоби ту справу віддати екзекутиві до розглянення. Принято.

Грицей: Чи не булоби добре, щоби Обєднання віднеслося до д-ра Назарука з запитом, чому він властиво виступає в такій разячій формі проти д-ра Петрушевича. Прецінь д-р Петрушевич не робить злої роботи, а боронить нашої справи як вміє і може. Таке писання проти д-ра Петрушевича то вода на млин наших ворогів, особливо Поляків. Я особисто не маю нічого проти д-ра Назарука, але скажу правду, що не розумію цілий такої роботи.

Ревюк: Вношу, щоби над статтями проти д-ра Петрушевича, які були поміщені в орґані „Січ", а які мав на думці д. Грицей, дискусії не переводити і перейти над цею справою до дневного порядку. Принято.

Ядловський: Думаю, що ми вже програму вичерпали, а що пізна пора, вношу на замкнення засідання. Принято.

На тім замкнув предсідатель засідання о год. 6.45 вечером.

Др. Л. Мишуга, секр.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Т. С. Клівленд, О. — Небіщик австрійський цісар Франц Йосиф І. не вмів говорити ані по українськи ані по польськи. Тільки раз його навчили сказати до війска по українськи „Славно„ хлопці!" і по польськи „Браво, хлопци!" Вмів він трохи по чеськи і кілька разів говорив по кілька речень. Його наслідник цісар Карло І., котрий жив перед війною в Коломиї, знав теж лише кілька слів українських і других славянських мов.

ДОБРА РАДА.

Переходячи вечером міським парком затримався я коло гуртка молодих українських робітників, котрі окружили старого Панька і цікаво слухали його оповідання.

Панько говорив так гарно, що аж любо було слухати. Почав говорити якто в давну давнину в одному селі жили собі люди, помагаючи один другому в тяжкій мужицькій праці, які то в них гарні порядки були, про їх волю і свободу, аж доки нечиста сила не принесла в село боярина, котрий загарбав ліс громадський, поле, полонини і старався робити всякі пакости громаді, щоб людий поробити своїми рабами. Говорив й про чудову дочку боярина, котра полюбила мужицького сина, про війну і т. д., а в кінці сказав:

— Хлопці! Цікава се історія; написав її Іван Франко під назвою: Захар Беркут. Кождий з вас повинен її перечитати та набрати розуму, відваги і геройства, бо якраз тепер вам треба ступати слідами тих наших давних героїв і помагати нашим братям прогнати ворога з рідного краю.

Пішліть $1.50 моні-ордером або марками до Свободи, 83 Grand St., Jersey City, N. J., а відворотною почтою дістанете Захар Беркут, котрий вкаже вам шлях і додасть відваги до боротьби за рідний край.

НАГІ СКАЛИ ГІР ЯК УРОЖАЙНІ ФАРМИ.

Доказом того, чого може доконати сьогоднішна техніка, е хочби той факт, що до цего часу пустарі на узбічних склонах гір з яких все дощева вода змивала урожайну землю, починають поволи переміню-ватися в урожайні, управні поля, забезпечені перед дощевою водою великими штучними терасами, збірниками та глибокими ямами, в які ця вода вливається. Кольосальну цю роботу при будові цих збірників виконуе сьогодня машина дуже скоро, зручно, а головно — дешево. Як успішно і дешево може машина заступати людську працю, наглядно можна бачити по управі рижу в Америці. Перебрана перед двайцятьма літами Американцями управа рижу від Китайців, зістала так удосконаленою на протязі цих двайцяти літ, головно завдяки заступленням людської праці машиною, що дорогий американський робітник продукує ту саму скількість рижу що і китайський за 8 центів денно.

Рік річно склони Апелішийських гір змивала дощева вода, приносячи величезні шкоди фармерам, які не знали, як саме їм треба боротися з цим нещастям. Вони ніколи не чули про величезні тераси в гірських околицях Корсики, не знали, що Японці потрафлять затримати воду в великих ямах і управляти навіть так стрімкі склони гір як дахи домів. Ба навіть в часі, коли Американці довідалися, що і як роблять в других краях в таких випадках, то показалося, що в Америці трудно це перевести в діло. Ручна праця при будові цих ручних терас була надто великою, а до того страшенно дорогою так, що Американцям прийшлося шукати других — лекших і дешевших способів. На гадку впала машина.

Першим на цю гадку впав пенсіонований інжинір Лаврентій Лі з Верджінії. Він пристособив до цеї роботи трактор а властиво відповідну тракторову шкробачку, і при її помочи побудував велику терасу, яка охороняе 60 акрів землі навіть перед найсильнійшими заливами не гірше від подібних терас на Корсиці або Яві, які були будовані сотки літ і великим вкладом ручної роботи.

В послідних роках проґресивні фармери Норт і Савт Каролайни стали примінювати методу інжиніра Лі, головно над річкою Катоба, де тисячі акрів-пустарів перемінено в урожайні поля. Земля, яка тепер нічого не варта ізза своєї неужиточности, на протязі перших трох років буде здатна під управу фуражних ростин і вартість її піднесеться з нулі до 30 долярів за акер. По пятнайцяти літах управи та скріплення терас обсадженою деревиною, давнійші пустарі будуть здатні під управу всякого збіжа і їх вартість піднесеться з 30 долярів до 75 а то й 200 долярів за акер, як це тепер мае місце у Верджінії.

Професор економічної ґеоґрафії Колюмбійського Університету Рузел Сміт поробив спеціяльні студії над терасами в старому світі і в Америці. Він знайшов, що гористі околиці Корсики родять таксамо гарно, як околиці, які простягаються на рівнині стейту Ілинойс. Після нього, так скоро як на склонах Апелішийських гір прийметься метода Лі будовання штучних терас при допомозі тракторів та скріплювання їх садженням скоро ростучих дерев, то Злучині держави тою дорогою придбають урожайний простір землі такої величини як Франція.

Вибір скоро ростучих дерев та відповідне справлення забезпеченої терасами перед дощем землі, додасть богато міліонів долярів до господарчої сили Злучених Держав.

НАПИТКИ ЗІ СХОДУ.

Від дуже давних часів Схід давав Заходови зі своїх культурних здобутків. Сюди належать і напитки. **Пиво,** здається, було вже звісне старинним Вавилонцям около 2800 року перед Хр. У старинних Єгиптян, напевно, пиво було улюбленим напитком. На плоскорізьбах і стінних малюнках зображена фабрикація пива. Є навіть приписи й грецька книжка про пивоварство Єгиптян. Вже в старинному Єгипті знали чотири роди пива, з цих найславнійше було чорне. **Вино** вже самою назвою зраджує своє східне походження. Грецьке й латинське слово походить із семітської мови. Римляне поширили плекання винної лози і в инших краях, прим. у Ґерманії, головно це заслуга короля Кара (Carus). Вони завели плекання винної лози над Реном. Але й ще давнійще були тут ліпші роди вина, а саме плекали його монастирі, які спроваджували винну лозу з Сирії, де родиться найкращий виноград. Зі сходу прийшла теж **кава** до Европи. Назва „кава" арабська. Але арабське слово **gahwa** означає властиво „вино". Щойно як Магомед заборонив вино на основі ісляму — ґеніяльний Перз Омар Чіям висловив думку, що пророк заборону видав лище для дурнів — на місце вина зявилася кава, яка була звісна на Сході під назвою „вина". В Европі перші два Сирійці основали першу каварню в Царгороді 1554 року. Історія поширення кави в Европі є дуже цікава, бо є в звязи з політичними взаєминами й економічними змаганнями. Перша каварня в Парижі (1672 р.) є в звязи з турецьким послом на дворі короля Людвика XIV. До Німеччини прийшла кава 1670, до Відня 1683. року (тоді то, після облоги Відня основав там каварню **Українець Кульчицький.** Цісар Вільгельм І. з економічних причин заборонював уживати каву. В арабській мові кава (зернята) називається „буна" а кавове дерево „бон". Під назвою „мокка" розуміємо сильну, солодку каву, але то не є якийсь арабський рід кави, лише назва експортової пристані (Mocha). На Сході приладжують каву инакше, як у инших краях. Як кава завдячує свою назву південно-арабській батьківщині, так **чай,** вже по назві пізнати, що походить із Китаю. До Росії спроваджували чай із Китаю сухопутною дорогою караванами (валками). Чай спрасований у формі цегол походить із північного Китаю, тому теж прийнято й північно-китайську назву чай. Від 17-го століття чай привозили й морським шляхом з південного Китаю. Тому анґлійська назва **tea** й голяндська **thee** походять із південно-китайської назви. Ріжниця між голяндською й анґлійською назвою (і зглядно е) основується на діялектатичних ріжницях у Китаї. Звісний є від небогато літ напиток **йоґурт.** То густе, кисле молоко, дуже здорове й вільне від алькоголю й сама назва походить від Татарів і Турків, які фабрикували його з буйволячого молока. Вкінці слово „пунш" (punch). Пунш походить від перської назви чисельника „пять", але батьківщиною його є Індії, де від часу панування Монґолів (около 1500 року) аж до основування анґлійської великодержави офіціяльною двірською мовою була перська мова. Пять складових частей по індійській рецепті є: арак, цукор, цитриновий сок, коріння й вода. В Европі знаний є пунш від 1572 року.

Чемна Маруся.

Тітка: Чи ти, Марусе, була сьогодні чемна в церкві?

Маруся: Так, тіточко. Коли прийшов до мене якийсь пан з тацою, повною гроший, я нічого не захотіла брати і сказала: „Дякую".

ЧИМ ГІРШЕ ВІД ЛЮДИНИ?

Любовна історія малпи.

Один директор зоольоґічного городу (город, в якому виховуються на показ всі роди звірят) розказуе таку цікаву пригоду з одною малпою. В клітці сиділа малпа з породи шимпансів, сама. Директор часто заходив до тої клітки, гладив малпу, говорив до неї, роблячи всякі веселі гримаси, взагалі поводився так, що виглядало, що він її любить більше як других. Одного разу, коли він так був на любій розмові з малпою, прийшла одна пані, поздоровила його радісно і кинулася йому на шию. Директор хотів, щоб пані привиталась або бодай посміхнулась до малпи, але пані не хотіла навіть звернути на неї уваги. Вони обоє відійшли. Малпа постояла ще якийсь час при краті клітки. Потім відвернулась, вхопила малу малпу, що була в тій самій клітці, і кинула її до крати так сильно, що та впала зі зломаним хребтом. Вона побила всі малпи, що були в клітці і понищила все, що там тільки находилося. Вкінці сіла на тих румовищах успокоєна. Відказалася від всякої поживи і не звертала уваги на директора, що приходив, щоб її потішити, а на третій день згинула.

ЖАРТИ

ПОВІДОМЛЕННЄ ДОМУ БОЖЕВІЛЬНИХ.

„В четвер утік із заведення божевільний умово хорий Х. у напрямі до міста. Служба пустилася за ним у погоню, але досі годі було зловити його, бо як побачив, що його здоганяють, скрився до парляменту й замішався між послів. Там досі годі було віднайти його.

ЖЕРТВА НАУКИ.

Жебручий дід (до прохожого): Ах, подаруйте ґрейцарик бідному чоловікови, Я жертва науки!

Прохожий: Як це ви жертва науки? Може впали жертвою промінів Рентґена?

Жебручий дід: Ні, я впав жертвою дактильоскопії.

НЕПОТРІБНА ПЕРСПЕКТИВА.

Полковник переводить інспекцію війська. З невдоволенням заявляе він адютантови: „Отсі люде впереді стоять зовсім ширше, як тамті позаду.

Адютант: Перспектива, пане полковник, перспектива.

Полковник: Ах, що ви мені дораджуєте перспективу! Перспективи я покищо, Богу дякувати не потрібую. Я дуже добре бачу голим оком!

НОВІ КНИЖКИ І ВИДАННЯ

СВІТ, ілюстрований двотижневик. Ч. 12. Зміст: Під осінь. Артур Рембо: Офелія, пер. В. Бобинський. Др. Л. К-н: Життя і смерть, ІІ. Боротьба зі старістю. Клим Поліщук; Петро Довбанюк (з волинських оповідань). З життя Ескімосів. Василь Атаманюк: Нас так багато... Розкопки в Криму. Зеркало. Мандрівка риб. Ослячі печатки. Памятки старовини. Павло Лада: Мамусі... Талізмани. В новій ролі. Віктор Гюґо: Смерть члена конвенту. Памятник Івана Жіжки. Найстарше дерево на світі. Варварська мода. Легенди шахової гри. Театр пустині. Спадщина царів. Культурна праця. Боротьба за воду. Шаляпін і Ґоркій. Нові книжки й видання. Евтаназія. Жолудок Львова. Використання морських филь. Наші пластуни. Місто вічної молодости. Веселий куток. Ілюстрації: Місячна ніч. Р. Теґнер: Побіда, Оксана, 4-літня танцюристка трупи Авраменка. Ректори українських високих шкіл у Чехословаччині. Оселя Ескімосів. Гурт пролетарських письменників у Канаді. Катерина Лопухіна, танцюристка. Красуня з гір — світл. Сеньковський. Драматичний гурток в Перемишлі — світл. „Спорт". Памятник Жіжки. Варварська мода. Спадщина царів. „Народній Дім" в Знесінню, біля Львова. Перша жінка професором анатомії. Володимира Божейко, па́ністка. Святочне відкриття пластової стрічі. — В додатку 10-ий аркуш повісти П. Бенуа: „Атлантида", в перекл. В. Завадської. — Передплата „Світу" виносить 6 зол. ... і, на квартал. — Адреса: „Світ", Львів, ...

ПОЗІРІ ПОЗІРІ

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли оріентуватися яка належитість мае бути прислана враз з данним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне мае 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".